

Rasspecifik avelsstrategi RAS för
Manchesterterrier

2022

Innehåll

Inledning och SKK's utlåtande	4
Övergripande avelsmål för rasen.....	5
<i>Generellt om rasen</i>	5
Rasens historik i England	5
Rasens historik i Sverige.....	6
Manchesterterrier internationellt	6
Användningsområde.....	6
<i>Population</i>	7
Nulägesbeskrivning.....	7
Registreringsstatistik.....	7
Inavelstrend	8
Hundar använda i avel	9
Kullstorlek	9
Mål och strategier.....	9
Målsättningar.....	9
Strategier för att nå målen	10
<i>Hälsa</i>	10
Nulägesbeskrivning.....	10
Generell beskrivning av helhetssituationen i rasen	10
Hälsoproblem och defekter	11
Akut njursvikt.....	11
Reproduktion	12
Mål och strategier.....	12
Målsättningar.....	12
Strategier för att nå målen	12

<i>Mentalitet</i>	12
Nulägesbeskrivning.....	12
Mentalbeskrivning/BPH.....	13
Mentalitet i förhållande till rasstandarden.....	13
Mål och strategier.....	13
Målsättningar.....	13
Strategier för att nå målen.....	14
<i>Exteriör</i>	14
Nulägesbeskrivning.....	14
Exteriörbedömning.....	14
Exteriöra överdrifter.....	15
Mål och strategier.....	15
Målsättningar.....	15
Strategier för att nå målen.....	15
Förankring.....	15
Källhänvisningar.....	15

Inledning och SKK's utlåtande

Syftet med RAS (Rasspecifik avelsstrategi) för manchesterterrier är att kartlägga rasens avelssituation i Sverige samt ta fram en handlingsplan för uppfödare vad gäller hälsa, mentalitet och exteriör. Riktlinjerna i avelsstrategin är rekommendationer. Målen är svåra att nå om inte alla uppfödare och hanhundsägare följer dessa rekommendationer, eftersom rasens utveckling grundas på uppfödarnas val av avelsdjur. Det är viktigt att väga samman rasens förutsättningar, egenskaper, historia och nuvarande status för att kunna värna om rasens framtida utvecklingspotential.

Det första RAS för manchesterterrier, version 1.0, fastställdes av SKK 2006-04-26. Denna version är en revidering som fastställdes av SKK i mars 2022.

Utlåtande över RAS 1.0 för manchesterterrier

Undertecknad har på SKK/AKs uppdrag granskat Svenska Terrierklubbens avelsstrategi för manchesterterrier.

Med tanke på rasens låga numerär i Sverige och att det för närvarande endast finns en aktiv uppfödare och ingen rasklubb är RAS både väl genomarbetad och korrekt förankrad.

Rinkeby 06-04-26
Britt-Marie Dornell

Övergripande avelsmål för rasen

Manchesterterrier är en numerärt mycket liten ras väl värd att bevara. Målet för aveln är att behålla rasens unika egenskaper samt att öka kunskapen och intresset för den. Då rasen är helt beroende av import för att kunna bedriva en hållbar avel är det av stor vikt att följa rasen internationellt och verka för samarbete med uppfödare i andra länder.

Största utmaningen ligger i att få fler engagerade och kunniga uppfödare intresserade av rasens bevarande, och att öka allmänhetens intresse för rasen.

Generellt om rasen

Rasens historik i England

Manchesterterrier nämns ofta som en av de äldsta terrierraserna och har sitt ursprung i den kraftigare black and tan terrier som finns dokumenterad redan i slutet av 1700-talet. Rasen var en högt skattad råttjägare, och från 1800-talets början användes den även i så kallad "ratting", där hundens jobb var att döda råttor på kortast möjliga tid. Sporten omgavs av intensiv vadslagning, vilket var ett vanligt sätt för gruvarbetarna i nordvästra England att försöka dryga ut sina magra löner. Med en duktig hund kunde man tjäna stora summor på vadslagningen.

Under mitten av 1800-talet började man i Manchesterdistriktet korsa framstående black and tan terrier med ädlare raser som italiensk vinthund och whippet. Exakt när detta gjordes, och exakt vilka raser som användes, är omstritt, men man lyckades få fram en smidigare och än mer explosiv hund. Det var först då elegansen, som dagens manchesterterrier uppvisar, började ta form.

Källorna kring rasnamnet manchesterterrier går isär. Mest troligt är att namnet uppkom under 1870-talet när rasen delades i två, där en större variant avlades med stor framgång i just Manchesterområdet i England. Dock skulle det dröja en bra bit in på 1900-talet innan man i stamböckerna uteslutande kallade rasen just manchesterterrier, istället för black and tan terrier.

När man i England 1898 även förbjöd öronkupering avtog rasens popularitet ytterligare. Utformningen av rasstandarden för manchesterterrier, med stora krav på färg och markeringar, gjorde det än svårare för uppfödarna. Antalet hundar sjönk för att vid slutet av andra världskriget endast omfatta 5-11 individer av rasen i hela England. Genom ihärdigt arbete av engagerade rasvänner lyckades man dock genom korsning med dåtidens english toy terrier rädda rasen och få den tillbaka till utställningsringarna.

Rasens historik i Sverige

I Sverige fanns manchesterterriern representerad redan vid Svenska Kennelklubbens första hundutställning i Göteborg 1891 och tävlade då som black and tan terrier, under rubriken "lyxhundar". I den stambok som SKK publicerade 1902 återfanns hela 26 individer av rasen. Rasen ställdes ut i Sverige under 1910-1911, men dog praktiskt taget ut i landet under första världskriget. Den gjorde en comeback genom fru Aina Rossander under 1930-talet men finns inte omnämnd efter 1942. Det skulle dröja ända till 1967 innan rasen åter fanns i landet då den holländska tiken CH Rosemarie importerades av Stig Bäckström, kennel Rose. 1970 importerades ytterligare en tik, Kirby Superan, av Maine Olsson på kennel Farmaren och sedan dess har rasen långsamt fått fäste i landet. Rasen är i Sverige dock fortfarande mycket ovanlig, med endast 13 registrerade individer 2019, varav 5 var importer. Totalt finns i SKK:s hunddatabas endast ca 500 registrerade individer från 1981 till idag.

Manchesterterrier internationellt

Manchesterterrier har en betydligt starkare ställning i många andra länder än vad den har i Sverige. Både Norge och Finland har flera stora uppfödare med flera kullar per år. Än idag är England den klart ledande nationen för rasen, men även där klassas den som en hotad ras. I USA och Kanada har man, på grund av rasens ringa antal, valt att åter slå samman manchesterterrier och english toy terrier under en och samma rasstandard. Raserna går där under namnet manchesterterrier och i storlekarna toy och standard.

Rasen har ett mindre antal större uppfödare spridda över Europa, Nordamerika och Australien. Man har under 2021 startat upp en ny rasklubb i Storbritannien (Manchester Terrier Association) med en internationell kommitté för att bevara rasen och främja dess utveckling globalt. Sverige har en representant i denna kommitté i form av Ulrika Hansdotter, kennel Fairymist.

Användningsområde

Manchesterterriern är i första hand en sällskaps- och familjehund. Den ska enligt rasstandard vara livlig, alert, glad och sportig. Den är tillgiven sin flock, men är generellt avvaktande mot främlingar. Manchesterterriern lämpar sig ypperligt till som motionssällskap och för olika hundsporter som agility, lydnad m.m.

Population

Under de senaste tio åren har det registrerats i snitt 15 manchesterterrier per år i Sverige. Av detta är två hundar per år importer. Inavelsökningen ligger under samma tidsperiod i snitt på 1,23%.

Det finns i Sverige idag sex aktiva uppfödare av manchesterterrier; Fairymist, Grekas', Sunshine Diggers, Tibouchina's, Veritas Aequitas och West Coast Star. Det finns inte – och har aldrig funnits – någon rasklubb för rasen i landet.

Då statistiken kring rasen är knapphändig på grund av det låga antalet hundar är det svårt att dra några slutsatser utifrån tillgängliga siffror.

Nulägesbeskrivning

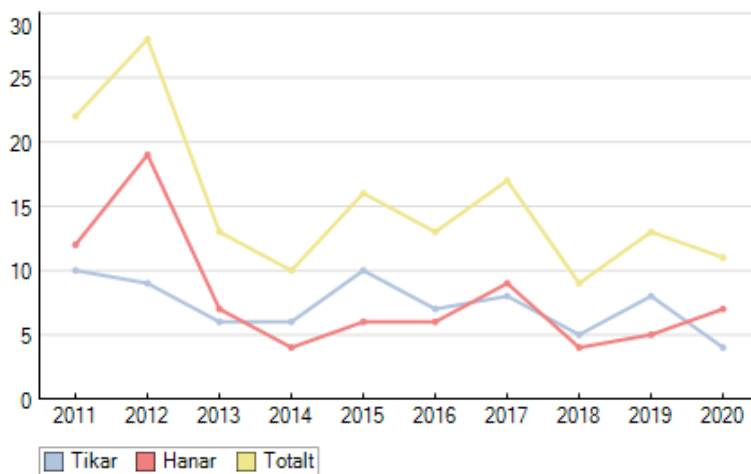
Registreringsstatistik

Antal reg/år	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hanar (varav importer)	10	9 (2)	6	6 (1)	10 (4)	7 (3)	8 (2)	5	8 (2)	4 (2)
Tikar (varav importer)	12	19 (2)	7	4 (1)	6	6	9 (1)	4	5 (3)	7 (1)
Totalt	22	28 (4)	13	10 (2)	16 (4)	13 (3)	17 (3)	9	13 (5)	11 (3)

Källa; SKK's Avelsdata

De importerade hundarna kommer från Storbritannien, Norge, Finland och Polen. En del av importen till Sverige är valpköpare som söker sig till närliggande länder även för att köpa sällskapshundar, på grund av det få antal valpar som föds i landet. Av de importerade hundarna räknas det att knappt hälften används i aveln.

Trend över registreringar de senaste 10 åren

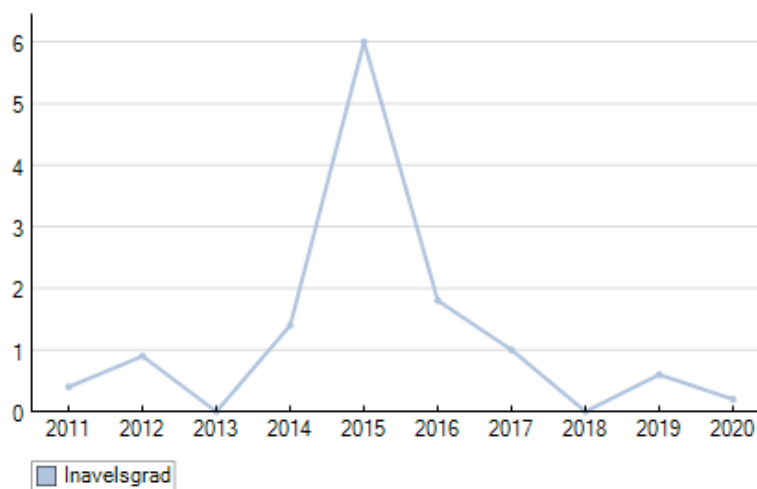
Källa; SKK's Avelsdata

Inavelstrend

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Inavelsgrad	0,4 %	0,9 %	0,0%	1,4%	6,0%	1,8 %	1,0%	0,0%	0,6%	0,2%

Källa; SKK's Avelsdata

Anmärkning; En kull av två, födda 2015 har en enskilt hög inavelsgrad, som överstiger 25 procent.

Källa; SKK's Avelsdata

Manchesterterrier tillhör de numerärt små terrierraserna och inavelsökningen är låg för att vara en numerärt liten ras. Det är dock fortsatt att rekommendera att använda så många olika individer som möjligt för att bredda den genetiska poolen inom rasen.

Hundar använda i avel

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kullar	5	6	3	1	3	1	3	2	2	2
Tikar	5	6	3	1	2	1	3	2	2	2
Hanar	4	5	3	1	3	1	3	2	2	2

Källa; SKK's Avelsdata

Anmärkning; Samma tik har haft en kull om året under åren 2017-2020. Till två av dessa kullar har man använt samma hanhund.

Kullstorlek

År	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kullstorlek genomsnitt	4,4	5,0	7,0	4,0	4,3	5,0	4,7	4,5	4,0	4,0
Antal kullar	5	6	1	3	3	1	3	2	2	2

Källa; SKK's Avelsdata

Mål och strategier för population

Målsättningar

Antalet hundar i avel och antalet kullar som föds i Sverige är för lågt för att kunna bedriva ett effektivt avelsarbete. Rasen är helt beroende av importer och ett internationellt samarbete. Om antalet uppfödare – och därmed antalet födda kullar – ökar skulle vi få fler registrerade valpar och fler hundar att använda i avel. Den som funderar på att bli uppfödare bör därför uppmuntras, stöttas och utbildas av rasens etablerade uppfödare. Det långsiktiga målet är att inavelsgraden skall fortsätta ligga under 2 % beräknat på fem generationer.

- Att öka det genomsnittliga antalet registrerade hundar per år
- Att öka det internationella samarbetet
- Att behålla en genomsnittlig inavelsgrad under 2 % räknat på fem generationer.

Strategier för att nå målen

- Att öka informationsutbyte och samarbete mellan rasens uppfödare inom Sverige, t ex genom rasens facebook-sida.
- Att fortsatt ha en representant i kommittén för ”Numerärt små terrierrasor”(NSTR) och därigenom få stöd i arbetet med manchesterterrier som ras.
 - Att öka antalet uppfödare genom att göra rasen mer synlig samt uppmuntra, stötta och utbilda presumtiva uppfödare genom etablerade uppfödare.
- Att vid import av avelsdjur eller sperma uppmåna uppfödarna att välja så obesläktade linjer som möjligt.
- Uppmuntra internationellt samarbete mellan uppfödare.

Hälsa

Nulägesanalys för rasen

Under hösten 2020 genomfördes en digital enkätundersökning till vilken samtliga manchesterterrierägare i Sverige bjöds in att delta. Inbjudan gick ut via den svenska facebookgruppen Manchesterterrier i Sverige samt som en uppmaning till landets uppfödare att informera sina valpköpare om denna. I enkäten ställdes frågor om hundarnas mentala och fysiska egenskaper och hälsa. Det fanns även utrymme för hundägare att lämna egna kommentarer med övrig information som inte täcktes av enkätens frågor. Enkäten var ämnad att samla information om hundägarnas syn på sina hundars mentala status och fysiska hälsa.

Enkäten genererade svar om 40 unika individer. Födelseår på inrapporterade hundar sträckte sig från 2007 till 2020, ett spann på 13 år.

Generell beskrivning av helhetsituationen i rasen

Manchesterterrier ses generellt som en frisk ras som lever länge – den är sällan sjuk och kan ofta blir upp till 12-14 år gammal. Rasen har i dagsläget inga hälsoprogram inom ramen för SKK's avelsarbete.

Manchesterterrier ses som en generellt frisk och skadefri ras. Dock saknar rasen dokumentation i form av försäkringsstatistik på grund av att den är så numerärt liten. Då det inte finns några hälsoprogram för rasen finns det ingen användbar statistik inom SKK's hälsodata att analysera eller via Agria Breed Profile.

Hälsoproblem och defekter

I rasen förekommer en recessiv form av blödarsjuka; vonWillenbrandt Disease typ 1 – vilket är den mildaste varianten av blödarsjuka. Det finns tre status av vWD:

- FRI (CLEAR): Hunden är frisk och är inte heller anlagsbärare
- BÄRARE (CARRIER): Hunden är bärare av genen. Som sällskapshund har detta inte någon betydelse ur hälsosynpunkt, då en bärare är frisk. Det är dock viktigt att tänka på ur avelssynpunkt att inte para två bärare med varandra.
- BLÖDANDE (AFFECTED): Hunden har fått vWD genen från båda föräldrarna och blir då med största sannolikhet sjuk. Hunden skall inte användas i avel, men kan leva ett fullt normalt liv som sällskapshund.

Det finns DNA-test att göra för att se om hundarna är fria, bärare eller blödande. Dessa utförs enkelt med en saliv-svabb eller blodprov som skickas på analys. I dagsläget finns ingen central registrering av dessa resultat. Då arvgången är känd är det för kostsamt för rasen att utesluta bärare ur avel. Dock är det av yttersta vikt att dessa endast paras med fria hundar. Till fria hundar räknas testade fria (clear) samt hereditärt fria hundar i max 3 generationer.

I den genomförda enkäten framkom information som visar på att analsäcksproblem är vanligt förekommande i rasen (16/40 individer). Vanligast förekommande är problematiken vid förändring i mathållningen samt vid löpperiod hos tik. Vad detta kan bero på vet vi i dagsläget inte.

I Sverige har det senaste året två fall av sköldkörtelsjukdom rapporterats. Båda fallen uppvisade atypiska symptom på sköldkörtelrubbingar och var därför svårdiagnosticerade. Hundarna mår med medicinering bra. Mer information behöver samlas in och information om sjukdomssymptom- och bild bör spridas till uppfödare i rasen.

Akut njursvikt

Rapporter om akut njursvikt har ökat i antal internationellt under senare år. Särskilt allvarligt med dessa rapporter är att många av fallen inträffar redan innan fem års ålder och sjukdomsförloppet är oftast snabbt med dödlig utgång. Detta är dock inget vi sett i vår lilla svenska population. Då man tror sig kunna härröra problemen till vissa särskilda avelslinjer är det dock möjligt att i stor utsträckning undvika avelsdjur från dessa linjer och på så vis förhoppningsvis undvika att få in problemet i den svenska populationen.

Reproduktion

Rasen är lättparad med stark könsdrift, har oftast okomplicerade valpningar och tikarna är ypperliga mödrar. Vanlig kullstorlek är fyra till sex valpar.

Mål och strategier för hälsa

Målsättningar

- Att bevara rasen så frisk som möjligt genom uppföljning av rasens hälsostatus vart femte år.
- Frekvensen av de hälsoproblem som uppmärksammas ska inte öka under den närmaste femårsperioden.
- Minimera risken att ta in njursviktssjukdom till den svenska populationen.
- Att samtliga hundar har känd status för vWD vid avelsdebut. Blödande hundar ska inte användas i avel.

Strategier för att nå målen

- Uppmana uppfödare att testa sina avelsdjur för vWD innan avelsdebut.
- Samla information om existerande hälsoproblem och dela dessa med uppfödarna.
- I möjligaste mån följa hälsostatusen inom rasen i Norden och internationellt.
- Vid intag av nya avelslinjer noga undersöka om det förekommer fall av akut njursvikt i släktrådet.

Mentalitet

Nulägesbeskrivning

Det finns ett engelskt talesätt som lyder "En manchesterterrier kommenderar man inte, man vädjar till hans förstånd" vilket är ett mycket träffande omdöme om rasens karaktär.

Rasen är aktiv, kvick och vaksam. Mot sin familj är den mycket tillgiven, men den håller sig oftast avvaktande mot främlingar. Detta kan skapa problem vid hantering i olika situationer – t.ex. hos veterinär eller på utställning – varför hanterings- och social träning är mycket viktigt från en tidig ålder. Manchesterterriern mognar långsamt

mentalt och upplevs inte ”landa” i sig själv och sin omgivning förrän vid 2,5-3 års ålder. Detta är något som är bra att ha med i åtanke när man arbetar med rasen.

Livlig och lekfull är andra egenskaper som stämmer väl in och rasen har lätt för att gå upp i varv. Den är också egensinnig och självständig, och rör sig gärna över stora ytor, långt ifrån föraren. Den kräver en lugn och stabil hand, varför man inte brukar rekommendera rasen som första hund. Manchesterterriern har ett stort jaktintresse och tackar inte nej till att springa efter en kanin, katt eller råttor. Rasen har även en tydlig vaktinstinkt.

Mentalbeskrivning/BPH

Det finns i dagsläget fyra hundar i rasen som genomfört mentalbeskrivning – ett MH och tre BPH. Alla fyra individerna har erhållit känd mental status med godkänt skott. Det är av stor vikt att en större del av populationen genomför någon form av mentalbeskrivning för att kunna få en tydligare bild över rasens generella mentalitet. Vi rekommenderar BPH som är Svenska Kennelklubbens mentalbeskrivning.

Mentalitet i förhållande till rasstandarden

I rasstandarden kan man läsa att manchesterterriern ska vara skarpsinnig och tillgiven – vilket de flesta manchesterterrierägare kan rapportera om. Den beskrivs som avvaktande mot främlingar, men ska aldrig vara aggressiv eller rädd.

I vår enkät rapporteras dock problematiskt beteende av varierande svårighetsgrad hos drygt en tredjedel av hundarna. Flera av dessa individer uppvisar enligt sina ägare allvarliga problem. Man nämner främst nervositet, osäkerhet, rädslor, aggressioner och mycket skällighet. Dessa är egenskaper som gör det svårt för en hund att fungera och må väl i dagens samhälle. Det är mycket angeläget att uppfödare väljer avelsdjur med väldokumenterad god och stabil mentalitet.

Mål och strategier för mentalitet

Målsättningar

- Verka för en mer mentalt stabil raspopulation
- Att få rasens mentalitet dokumenterad med målsättning att 50% av populationen genomför BPH.

Strategier för att nå målen

- Att i avel inte använda aggressiva, skygga eller nervösa individer.

- Uppmuntra både uppfödare och valpköpare att genomföra BPH med sina hundar för att få en bättre helhetsbild över rasen.
- Informera valpköpare om att manchesterterrier behöver social- och hanteringsträning från en tidig ålder.

Ur SKK/Avelskommitténs protokoll nr 4 2013, § 112;

”Raser som genom sitt ursprungliga användningsområde kan förväntas ha t ex stark vaktinstinkt och/eller stor misstänksamhet mot främmande personer medför ett särskilt ansvar för såväl uppfödare som hundägare. SKK rekommenderar därför att individer av dessa raser genomgår Beteende- och personlighetsbeskrivning hund, BPH, alternativt Mentalbeskrivning hund, MH. Hundarnas resultat registreras och redovisas officiellt och bör utgöra ett underlag i avelsarbetet.

Exteriör

Hos en manchesterterrier är helheten och korrekta proportioner av yttersta vikt. Hundarna ska utstråla styrka, livlighet och elegans. Hundens linjer ska flyta från nos till svans utan avbrott. Rasen ska vara kompakt, vilket inte betyder att hunden ska vara liten, utan att den ska vara balanserad och proportionerlig. Beskrivningen av rasen som elegant visar att detta främst är en jagande, inte grävande, terrier.

Rasen finns inte upptagen på SRD-listan.

Nulägesbeskrivning

Exteriörbedömning

Med ett mycket litet antal hundar i landet och ännu färre av dem som aktiva inom exteriörbedömning är det svårt att uttala sig om rasens exteriör i stort. Endast ett mycket begränsat antal hundar medverkar på utställningar i dagsläget.

Exteriöra överdrifter

En del hundar är dåligt pälsade - särskilt under vinterhalvåret - med tunn eller nästan ingen päls alls på hals, öron, bröstkorg och insida lår. Detta är något att vara uppmärksam på och beakta i aveln.

Mål och strategier för exteriör

Målsättningar

- Bevara rasens exteriör i enlighet med rasstandarderna.
- Att öka antalet exteriörbedömda hundar inom rasen till 50% av populationen.
- Förbättra pälskvaliteten inom rasen.

Strategier för att nå målen

- Avla på hundar med en exteriör så närliggande standarden som möjligt.
- Uppmuntra uppfödare och valpköpare att exteriörbedöma sina hundar.
- Avla på hundar med god pälskvalité

Förankring

Då det inte existerar någon rasklubb för manchesterterrier har revideringen av RAS gjorts av Ulrika Hansdotter, kennel Fairymist, i samråd med avelsråd Lena Lidsell, SvTeK. Förslaget till RAS har legat ute på Facebook samt skickats via mejl till samtliga aktiva uppfödare. Inga synpunkter på innehållet inkom.

Källhänvisningar

Hundägarenkät publicerad via Easyquest, 2020

Domarkompendium för Manchesterterrier, SKK 2020

SKK's Avelsdata; hundar.skk.se/avelsdata